

Barn på kvinnojour

Det blir vanligare att socialtjänsten placerar kvinnor och barn som flyr våld på vandrarhem och hotellhem. Samtidigt vill en utredning stärka barnens rättigheter.

Barn, undulater och packning i en enda röra. Det är en stressad mamma som åkt länge för att komma långt bort från våldet som sitter framför **Cristina Bornea** när hon tar emot för inskrivningssamtal på Agera kvinnojour.

– Ofta sker flykten hemifrån i all hast när mannen lämnat hemmet en stund. Cristina sitter i jourens styrelse och är utbildad socionom. I sitt dagliga jobb arbetar hon med hemlöshet. Hennes ideella insats som volontär är viktig i jourens arbete eftersom kvinnorna ska kunna komma hit när som helst.

BRIDGETT STEHAG ÄR ANSTÄLLD som verksamhetsledare och på jouren varje vardag.

– När kvinnan kommer är hon i kris, ett tillstånd som kan vara några veckor. Då får vi ha mycket is i magen. Också barnen behöver krisstöd.

På Agera är det viktigt att miljön fungerar för dem; fysiskt, socialt och emotionellt. Barnen ska ha något meningsfullt att göra, tillgång till egen behandling och egna samtal.

– De frågar: *Varför är jag här? Vad händer nu?* Mamma kan ha sagt att; *Vi är på semester.* Men varför gråter hon hela tiden då och var är pappa? Kvinnorna vill inte skada sina barn, men barnen behöver en sammanhangsmarkering, den får vi hjälpa till med.

Kvinnorna kan stanna alltifrån en natt till ett år, den genomsnittliga tiden på jouren är ungefär 60 dagar. Mycket är upp till till den placerande kommunens socialtjänst. Och det varierar hur man ser på våld i nära relationer, vilket skyddsbehov socialtjänsten anser föreligger. Att det kan ligga

år av beslutsvändor bakom kvinnans beslut att ta steget och söka sig till en jour väger lätt i sammanhanget.

DE FLESTA KVINNOR SOM kommer till jouren har varit med om upprepat våld. Fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt våld. Allt bryter ner, också det latent våldet, rädslan att någonting när som helst kan hända ...

– Flera socialtjänster placerar bara en vecka. Vi kan fixa förskola och skola så att det blir så normalt som möjligt för barnen. Samtidigt måste vi veta om det är en långsiktig placering, säger Bridgett.

Arbetet med kvinnorna utgår från dem som brottsoffer men också från deras roll som mammor.

– Kvinnorna ska inte samlas och prata inför barnen om sina våldsupplevelser. Då kan barnen utsättas för sekundär traumatisering.

Det kan också bli fel för mammorna om de pratar med varandra i boendet.

– En vill prata, en vill hjälpa och lyssna, en står inte ut med påminnelsen. Alla har olika traumareaktioner. Det är viktigt att kvinnorna får möjligheten att bearbeta i grupp- och individsamtal under ordnade former.

DE FÖRSTA KVINNOJOURERNA startade 1978, då följde barnen med som svansar. Tekniskt och juridiskt sett är de fortfarande som svansar menar Bridgett Stehag. Den statliga utredningen [Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende](#), har föreslagit att barnen ska få egna placeringsbeslut.

– Det är bra. Det kan vara så att kvinnan mår bra och är redo för nästa steg, men barnen är inte färdiga med sina samtal. Idag avslutar socialtjänsten oftast utan en plan för barnens behandling.

Någon gång har det hänt att placeringen förlängts på grund av barnen. Olika kommuner har kommit olika långt i sin syn på

barnens rättigheter. Ett minimum för barn som upplevt våld är den samtalsmodell som kallas Trappan. Men många behöver specialiserad psykiatrisk vård.

– Det räcker inte med sju gånger där man fokuserar på en våldshändelse om man har varit med om systematisk tortyr hela livet.

OM SOCIALTJÄNSTEN BEDÖMER ATT det inte finns något hot längre kan ett boende på vandrarhem eller hotellhem vara nästa steg, eftersom bostadssituationen i Stockholm ser ut som den gör. Men det krävs mycket känslomässigt, praktiskt och juridiskt stöd för att lämna. Det finns stor risk att det stödet försvinner när kvinnan lämnar jouren.

– En trend som vi märker är att det också blir mer och mer vanligt att den första placeringen blir på ett vandrarhem eller genomgångsboende. Socialtjänsten gör sitt bästa, men samtidigt försöker de hitta det lättaste och billigaste sättet.

Säger kvinnan att hon inte är rädd, att mannen inte är uppsökande, då kan bedömningen bli att hon inte behöver skydd och hon kan placeras på hotellhem från början.

– Men har det förekommit våld då är det viktigt med den trygghet som ett skyddat boendet kan erbjuda, säger Bridgett.

Bridgett Stehag Foto: Nadja Endler

PÅ HOTELLHEM BOR MAMMA och barn i ett litet rum, där finns det oftast inga gemensamhetsutrymmen anpassade för barnen, kök delas med andra i boendet som kan ha både missbruk och psykisk ohälsa. På vandrarhem bor ofta många män som är i Stockholm tillfälligt för att arbeta.

– Det blir kaos för barnen och mamman. Man undanröjer mycket av jobbet som vi gjort. Socialtjänsten brukar inte anmärka på dessa boenden, man skulle önska att de såg till barnens behov.

I en sådan miljö är det inte ovanligt att barnen vill hem. Att de tjuvar om att de vill hem.

– Det är svårt att stå emot när ens föräldraroll har rubbats av att du utsatts för våld i hemmet. Kanske är du van att vara rädd och kontrollerad och inte få bestämma. Det är svårare för de här kvinnorna att stå emot barnens "Jag vill ha min playstation, jag vill hem" än för någon annan. De måste få tillbaka sitt självförtroende att kunna bestämma över vad som är bra för barnen.

DET ÄR LUGNT I Ageras lokaler, de flesta mammorna med barn är på utflykt. Det är fint inrett, känns hemtrevligt. Öppet men med lugna, skyddade hörn. Möbler, böcker leksaker, alla inventarier är skänkta av företag som velat sponsra det ideella arbetet.

Våld skadar kvinnan, barnet, alla relationer i familjen, också den mellan syskon.

– Alla är som små öar. De klarar sig själva på varsitt håll. Vi vill få dem att prata med varandra. Ha en gemensam berättelse, även om var och en kan ha helt olika upplevelser.

För många mammor är det för smärtsamt att påminnas om det som varit. Att de inte kunde skydda sina barn när partnern utsatte dem för våld. De säger: "barnet har glömt bort."

– Det har det inte. Men man vill så gärna att det ska vara så. Anknytningen skadas när mamman är rädd.

När barn behöver söka tröst då vänder de sig till en förälder. Men här innebär att söka sig till trygghetssituationen att söka sig till våldet. Det är farligt.

– Då kan barnet sluta söka sig till mamman. Relationen mellan barnet och mamman behöver mycket reparation.

Det normala är att en mamma ser barnet som behöver tröst, öppnar famnen och säger: kom till mig! Men i en misshandelssituation har kvinnan fullt upp med att försöka skydda sig. Kanske ser hon vad barnet behöver men kan inte göra något åt det.

– Det är inte mammans fel att det blir så, det är den som utövar våld som inte tänker på hur det blir för barnen, att alla skadas.

Också psykiskt våld skadar.

– Barnet kan ta över förövarens version och tänka: "mamma är ett skämt, hon vet inget, hon kan inget." Kvinnan och barnen behöver alla mycket stöd för att läka tillsammans när våldet som har blivit normalt väl försvinner.

BLAND DE KVINNOR SOM söker stöd på jouren men inte bor där är många svenska. Av dem som bor på jouren har ungefär 70 procent utländsk bakgrund.

– Är du etablerad och har jobb frågar socialtjänsten oftast om de inte kan vara i sitt nätverk, säger Bridgett Stehag.

TEXT OCH INGÅNGSFOTO: ANNA FREDRIKSSON

Personerna på ingångsbilden har inget samband med texten

STÄRKT BARNRÄTTSPERSPEKTIV FÖR BARN I SKYDDAT BOENDE FÖRESLÅR:

Barnet ska vara ett eget rättssubjekt. Skyddat boende regleras i socialtjänstlagen, ska göras tillståndspliktiga, ha särskild barnkompetens och personal dygnet runt.

Bridgett Stehags kommentar: Man vill att det ska bli bra men det finns risk att det blir ännu sämre om kommunerna letar kryphål att komma undan de högre kraven, om de känns omöjliga. Om ingen långsiktig finansiering är löst höjs dygnsavgiften

och det här blir jättedyrt för kommunerna.

LÄS MER: Allt fler barn blir bostadslösa i SocialPolitik nr 2/2018